

Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – študija primera Mestne občine Murska Sobota¹

Aljuška Petek, Katja Eman

Namen prispevka:

Prispevek predstavlja subjekte, ki delujejo na področju zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, ter dejavnike preprečevanja kriminalitete, in sicer: policijsko delo v skupnosti, kriminalna žarišča, sodelovanje občanov in strah pred kriminaliteto. Namen prispevka je predstaviti študijo primera Mestne občine Murska Sobota, v okviru tega pa tudi romsko skupnost na tem območju.

Metode:

V članku smo predstavili pregled najbolj relevantnih študij s področja zagotavljanja varnosti v lokalnih okoljih ter analizirali statistične podatke iz letnih poročil policije. Opravili smo tudi strukturirana intervjuja z vodjo policijskega okoliša in z romskim svetnikom.

Ugotovitve:

V študiji Mestne občine Murska Sobota smo ugotovili, da gre za varno lokalno skupnost, kar potrjujejo tudi razgovori z deležniki zagotavljanja varnosti in policijska statistika (od leta 2011 do leta 2015), ki kaže tudi na visoko preiskano kaznivih dejanj na PU Murska Sobota. Na področju zagotavljanja varnosti je v občini veliko narejenega, od izvedbe raznih konferenc, okroglih miz, delavnic do drugih projektov.

Praktična uporabnost:

Študija primera zagotavljanja varnosti v Mestni občini Murska Sobota je korak k raziskovanju zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, hkrati pa ponuja analizo stanja romske skupnosti na tem območju.

Izvirnost prispevka:

Izvirnost članka se kaže v študiji primera dobre prakse, ki ga predstavlja Mestna občina Murska Sobota. Iz ugotovitev je možno črpati tudi znanje, ki ga je možno prenesti na podobne situacije.

UDK: 351.78

¹ Pričujoče delo je nastalo na podlagi raziskovalnega dela v okviru Programske skupine Fakultete za varnostne vede, Univerze v Mariboru. Projekt z naslovom *Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (2015–2018) financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS).*

Ključne besede: varnost, policija, lokalna skupnost, Murska Sobota, romska skupnost

Provision of Safety/Security in Local Community – Case Study of the City Murska Sobota²

Purpose:

This article represents the subjects which are active in the field of safety/security provision in local community and the factors that affect crime prevention. These are: community policing, crime hotspots, cooperation of the inhabitants and fear of crime. The purpose of this article is to present the case study of the city Murska Sobota, including the Roma community in this area.

Design/Methods/Approach:

In the article a literature review of the most relevant studies in the field of security in local community is presented and the police statistics are analysed. We have also conducted a structured interview with the community policing officer and the Roma councillor.

Findings:

In case study of the city Murska Sobota we established that it is a safe local community, which is confirmed by the interviews with the stakeholders of local safety provision and by police statistics (from 2011 to 2015), which indicate high crime clearance rate. In the field of provision of safety quite a lot has been done in this area: organisation of various conferences, meetings, workshops and other projects.

Practical Implication:

The case study of safety provision in the city of Murska Sobota is a good way of studying provision of safety in local community and at the same time it offers an analysis of the state of the Roma community in this area.

Originality/Value:

The originality of the article is reflected in the case of good practice represented by the city of Murska Sobota. It is also possible to extract knowledge that can be transferred to similar situations.

UDC: 351.78

Keywords: safety, police, local community, Murska Sobota, Roma community

1 UVOD

Varnost predstavlja eno izmed najpomembnejših potreb človeka. Maslow (1943) varnost v teoriji potreb uvršča takoj za fiziološkimi potrebami. Po zadovoljitvi fizioloških potreb, posameznik želi zadovoljiti potrebo po varnosti. Nato se

² *This paper is based on a research programme Security and safety in local communities (P5-0397, 2015–2018, financed by the Slovenian Research Agency) carried out by the Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia.*

začnejo zadovoljevati potrebe po ljubezni in pripadanju, potrebe po ugledu in spoštovanju, kognitivne potrebe, estetske potrebe in samoaktualizacija (Harrigan in Commons, 2015). Varnost predstavlja tudi »javno dobrino«, ki jo opredeljuje Ustava Republike Slovenije [Ustava RS] (1991), in sicer kot pravico, ki mora biti dostopna vsem. Gre za vrednoto, ki je v družbi cenjena, zato jo je treba zavarovati (Mitar, 2008). Pri varnosti pa gre tudi za to, da je varnost blago, ki se trži na trgu varnostnih storitev (Završnik, 2010). Varnost je pomembna tako za posameznika kot tudi za družbo kot celoto (Žnidarič, 2006). Na vse zadnje je prisotna na različnih področjih človekovega življenja, to je na gospodarskem, kulturnem, socialnem, pravnem, obrambnem itd. (Bučar, 1997). Grizold (1992, str. 63) varnost opredeljuje kot »stanje, v katerem je zagotovljen uravnotežen fizični, duhovni in duševni ter gmotni obstoj posameznika in družbene skupnosti v razmerju do drugih posameznikov, družbenih skupnosti in narave«. Absolutne varnosti ni, zato mora biti proces zagotavljanja varnosti trajen. Prvi korak k temu je zmanjšanje tveganj, ki ogrožajo varnost, ena izmed njih je kriminaliteta³ (Žnidarič, 2006). Meško (2002a) kriminaliteto opredeljuje kot pojav, ki ga ne moremo preprečiti, lahko pa ga omejimo. Torej gre za pojav, ki v družbi spodbuja iskanje novih pristopov, kako se boriti proti njej. Pečar (1994) navaja, da kriminal ohranja ustvarjalnost pri boju proti kriminaliteti, torej človeka spodbuja k razmišljanju, na kakšen način in s čim se bo boril proti odklonskim pojavom. Pri tem je treba uporabiti najnovejša znanja, ki so na voljo, saj se bodo le tako lahko oblikovali najbolj primerni pristopi za preprečevanje določene vrste kriminalitete (Meško in Sotlar, 2012). Ker je kriminaliteta del družbe in posledično del posameznika (Šelih, 2004), se je z njo treba spopasti na lokalni ravni, da ne postane državna ali mednarodna težava (Sotlar, 2016).

Pomembno je, da se posameznik v lokalni skupnosti, ki jo definiramo kot »družbena skupnost na določenem območju« (Vlaj, 2006, str. 17), počuti varno. Pri tem lahko prihaja do težav, če v občini živijo različne skupnosti ljudi, ki se med seboj ne razumejo. Eden od razlogov bi lahko bil, da ena od skupnosti ne sprejme druge skupnosti. Na primer Romi s strani ne-Romov niso sprejeti do zadovoljive mere, pri čemer Romi niso obravnavani enako kot ne-Romi (Lobnikar, Hozjan, Šuklje in Banutai, 2013). Meško (2002b) navaja različne oblike, kako lahko človek sam pripomore k večji varnosti v lokalni skupnosti: a) samovarovanje v soseski, b) patroliranje državljanov (peš ali z vozilom) in c) sodelovanje skupnosti s policijo.

Lokalno skupnost in varnost velikokrat povezujemo s policijo, ki je glavni predstavnik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti (Sotlar, 2015). Poleg policije pa v lokalni skupnosti deluje veliko drugih subjektov, ki so pomembni pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti (Modic, Lobnikar in Dvojmoč, 2014; Tičar, 2015). V grobem jih delimo na: formalno družbeno nadzorstvo, neformalno družbeno nadzorstvo in institucionalizirano neformalno družbeno nadzorstvo (Pečar, 1988, 1991, 1992). Formalno družbeno nadzorstvo je nadzorstvo, ki deluje v okviru države in se posledično bori proti odklonskim pojavom (Pečar, 1988). V

3 *Drugi izzivi pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti so: vzdrževanje in vzpostavljanje javnega reda in miru, možnost pojava naravnih nesreč in nesreč, ki jih umetno povzročijo človek (npr. prometne nesreče) itd. (Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« [ReDRPPo], 2015).*

to skupino spada policija, ki ima med vsemi največ pooblastil in poleg tega, da deluje na lokalni ravni, deluje tudi na regionalni in državni ravni (ReDRPPO, 2015). V okviru policije deluje vodja policijskega okoliša, ki opravlja tako preventivne kot represivne naloge. Bistvo njihovega pojmovanja je, da se ukvarja z lokalno problematiko (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2018–2022 [ReNPPZK18-22], 2017).

Del formalnega nadzorstva je tudi občinsko redarstvo, ki za razliko od policije deluje le v okviru lokalne skupnosti oziroma občine, na podlagi katere je tudi ustanovljeno. Glavna naloga občinskega redarstva je vzdrževanje javne varnosti in javnega reda na območju občine (Modic et al., 2014). Po Zakonu o občinskem redarstvu (ZORed, 2006) so pooblastila, ki jih imajo redarji, naslednja: opozorilo, ustna odredba, ugotavljanje identitete, varnostni pregled osebe, zaseg predmetov, zadržanje osebe, uporaba telesne sile, sredstev za vklepanje in vezanje ter plinski razpršilec. Redarstvo dandanes vse bolj pridobiva pomen, saj je marca 2017 začela veljati novela Zakona o občinskem redarstvu, ki daje več pooblastil redarjem. Spremenili so se tudi pogoji, kdaj in koliko časa lahko redar zadrži osebo, poleg obveznih navodil lahko zdaj daje tudi ukaze (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o občinskem redarstvu [ZORed-A], 2017). To je bila prva sprememba Zakona o občinskem redarstvu (ZORed, 2006) po letu 2006. Pod formalno nadzorstvo prištevamo tudi posvetovalna telesa, ki so ustanovljena s strani občinskega sveta na pobudo župana (Zakon o lokalni samoupravi [ZLS-UPB], 2007). Skupno vsem tem subjektom, ki spadajo pod formalno nadzorstvo, je, da gre za subjekte⁴, ki varujejo družbene vrednote in nas na tak način silijo k poslušnosti, pri tem so različno uspešni (Pečar, 1988).

Predstavniki neformalnega družbenega nadzorstva je lokalna skupnost, v okviru nje pa ljudje kot družina, vrstnik itd. Skupno vsem tem akterjem, ki spadajo v skupino neformalnega družbenega nadzorstva, je, da so to primarne in sekundarne skupine ljudi, ki pripomorejo k uveljavljanju vrednot v družbi (Pečar, 1991). Dejstvo je, da je zelo pomembno, kako se posameznik počuti v lokalni skupnosti, saj bo to precej vplivalo na to, kako bo pripravljen pomagati policiji (Keane in Bell, 2013). Če posameznik v policijo ne zaupa, velikokrat išče druge akterje, ki bi mu pomagali pri zagotavljanju varnosti sebe ali svoje lastnine.

Tretjo skupino subjektov, ki delujejo v lokalni skupnosti, predstavlja institucionalizirano nedržavno družbeno nadzorstvo. Gre za nadzorstvo, ki ga ne moremo tretirati kot formalno niti neformalno družbeno nadzorstvo, ampak se uvršča »vmes« (Jere et al., 2012). To pomeni, da ima nekaj značilnosti prve in nekaj druge skupine. Po eni strani ga do določene mere regulira država, vendar še vedno ne gre za državno nadzorstvo, saj gre po drugi strani za organizacije, ki jih vodijo ljudje s skupnim ciljem, vendar so organizirani tako, da neposredno ne predstavljajo samih ljudi (Pečar, 1992). V to skupino spadata zasebno varstvo in detektivska dejavnost. Značilnost obeh je, da gre za storitev, ki jo mora posameznik plačati (Modic et al., 2014).

Pri zagotavljanju varnosti je zelo pomembno medsebojno sodelovanje vseh, ki so v lokalni skupnosti prisotni (Žaberl, 2004). Občinski program varnosti (v nadaljevanju OPV) je strateški dokument, v katerem so opredeljeni vsi deležniki, ki

⁴ Tukaj je izjema varnostni sosvet, ki je sicer ustanovljen s strani lokalne skupnosti, vendar gre za sodelovanje različnih deležnikov (Jere, Sotlar in Meško, 2012).

v lokalni skupnosti pripomorejo k zagotavljanju varnosti (Mestna občina Murska Sobota [MO MS], 2016). Težava tega dokumenta je, da je velikokrat napisan z namenom, da ga občina ima, v praksi pa ga ne uporablja (Meško in Sotlar, 2012).

Namen prispevka je predstaviti študijo MO Murska Sobota z vidika zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, predstaviti njene deležnike pri zagotavljanju varnosti v skupnosti ter različne pripadnike lokalne skupnosti, med njimi tudi romsko skupnost na tem območju, ki od lokalne skupnosti zahtevajo določeno prilagajanje. V študiji primera se sklicujemo na analizo dogajanja v občini in strukturirana intervjuja, ki sta bila opravljena z vodjo policijskega okoliša T. Trajbaričem⁵ (osebni intervju, 2. 5. 2017) in murskosoboškim romskim svetnikom D. Rudašem⁶ (osebni intervju, 4. 5. 2017). V zaključku avtorici razpravljata o analiziranem stanju in podata predloge za izboljšavo.

2 DEJAVNIKI PREPREČEVANJA KRIMINALITETE V LOKALNI SKUPNOSTI

Na preprečevanje kriminalitete vplivajo različni dejavniki, in sicer: a) policijsko delo v skupnosti, b) kriminalna žarišča oziroma kriminaliteta, c) sodelovanje občanov in d) strah pred kriminaliteto (Bren in Bagari, 2013, Jere et al., 2012; Meško, 2002a).

2.1 Policijsko delo v skupnosti

Leta 1992 je projekt javne varnosti na novo postavil preventivno delovanje policije. Glavno vodilo tega projekta je bilo situacijska prevencija, ki naj bi zmanjševala situacije, ki vodijo do kaznivih dejanj. Pri tem je hkrati stremela k temu, da bi bil storilec čim prej odkrit. Šlo je za usmeritev k večji varnosti ljudi in njihovega premoženja (Žaberl, 2004). Po drugi strani pa so se z zmanjševanjem policijskih okolišev odtujili od ljudi (Ivančič in Žibrat, 2016).

Dandanes je splošno znano, da je v lokalni skupnosti treba spodbujati preventivne ukrepe (Meško in Lobnikar, 2005a). V preteklosti je bila policija bolj usmerjena v represijo, torej v dejanja, ki so se že zgodila, posledično je prebivalstvo postalo vse bolj nezadovoljno (Trojanowicz, Kappeler in Gaines, 2002). Po vzoru zahodnih držav je na začetku 21. stoletja slovenska policija začela vse bolj spodbujati model policijskega dela v skupnosti, kjer je šlo predvsem za vse večje poudarjanje stika s prebivalstvom in njihovo soudeležbo v lokalni

5 *Tomaž Trajbarič je član Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MO Murska Sobota, v okviru policije sodeluje tudi z različnimi društvi, kot so športno društvo, Društvo gluhih in naglušnih, Društvo slepih in slabovidnih, Društvo za cerebralno paralizo (Sonček), zavod Naprej ipd. Zanje pripravljajo razne delavnice in predavanja. Aprila 2017 so organizirali delavnico za slepe in slabovidne, z namenom seznaniti jih z novim prometnim režimom (kjer so v središču MO Murska Sobota namesto semaforjev uredili krožni promet).*

6 *Darko Rudaš je dejaven predvsem na področjih, ki vključuje Rome, in sicer je koordinator na Zavodu za zaposlovanje, kjer pomaga Romom do zaposlitve. Je tudi član murskosoboškega občinskega sveta ter predsednik Komisije za romska vprašanja. Sodeluje tudi pri pripravi spremembe Zakona o romski skupnosti, ki pa je bil konec leta 2017 zavržen.*

skupnosti (Modic et al., 2014). Študije so pokazale, da so ljudje bolj naklonjeni policijskemu delu v skupnosti kot tradicionalnim pristopom, še vedno pa se med prebivalstvom in policijo razlikuje pojmovanje njihovih nalog v lokalni skupnosti (Pagon in Lobnikar, 2001). Mikulan (2004) navaja, da tudi sam pojem policijsko delo v skupnosti med prebivalstvom in policijo ni razčiščen. Policijsko delo v skupnosti je definirano kot »sodobni model izvajanja policijske dejavnosti, ki je primeren za družbeno okolje, kjer veljajo pravila pravne države in kjer socialno pravičnost ljudje dojemajo kot vrednoto« (Šumi, Lobnikar, Banutai in Rančigaj, 2012, str. 71). Primarni namen policijskega dela v skupnosti je večji poudarek na sodelovanju s prebivalstvom in posledično boljše zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti na način boljšega nadzora nad kriminaliteto in s tem manjšega strahu pred kriminaliteto (Pagon in Lobnikar, 2004). Policijsko delo v skupnosti v veliki meri vpliva na zagotavljanje varnosti v občini, saj je v prvi vrsti za varnost v lokalni skupnosti pomembno medsebojno sodelovanje (Trojanowicz et al., 2002). To naj bi se uresničevalo predvsem preko varnostnih sosvetov (Smolej, 2013). Sama odgovornost za zagotavljanje policijskega dela v skupnosti naj bi bila prepuščena vodjem policijskega okoliša, kako pa se to v posameznih naseljih razvija, je odvisno od njihovega prizadevanja (Lobnikar, Prislán in Modic, 2016). Študije so pokazale, da se ob prisotnosti policistov v lokalni skupnosti prebivalstvo počuti bolj varno in so ji posledično bolj pripravljeni pomagati (Meško, Šifrer in Vošnjak, 2012). Ugotovili so tudi, da je prebivalstvo v večji meri pripravljeno sodelovati, kot to zaznavajo policisti (Jere et al., 2012). Glede na izvedene študije gre za uspešen model. Lobnikar et al. (2016) so analizirali, kako se policijsko delo uresničuje oziroma praktično razvija v Sloveniji. Z raziskavo so ugotavljali mnenje prebivalcev o implementaciji policijskega dela v Sloveniji. Pri tem so ugotovili, da se prebivalstvo počuti varno ter da policijsko delo v skupnosti daje pričakovane rezultate, kar pomeni, da se vse več deležnikov zaveda, s katerim namenom je policijsko delo v skupnosti ustanovljeno in čemu je namenjeno (Lobnikar et al., 2016).

2.2 Kriminalna žarišča oziroma kriminaliteta

Kriminaliteta je del vseh družb. Za človeka predstavlja grožnjo za njegov obstoj, pri čemer gre velikokrat za strah pred kriminaliteto. Človek se lahko počuti ogroženo zaradi različnih razlogov, ki so lahko realni ali nerealni (Meško, Fallshore in Jevšek, 2007). Vse to je povezano s posameznikovim pojmovanjem občutka varnosti oziroma prisotnosti delinkventnih dejanj, ki sta glavna vzroka takega občutja (Meško, 2002a). Zato je zelo pomembno, da se posameznik v lokalni skupnosti počuti varno, saj to vpliva na pripravljenost prebivalstva pomagati policiji pri odkrivanju kriminalitete v lokalni skupnosti (Meško in Lobnikar, 2005a).

Kriminalna žarišča (angl. *hot spots*) so prostori, kjer se pogosteje pojavljajo kazniva dejanja oziroma gre za mesta, kjer se storilci dlje časa zadržujejo (Harries, 1999). Prepoznavanje vročih točk, znanih tudi kot »obljubljene lokacije«, črne pike, tudi lokacije, ki so nagnjene k nesrečam, ali lokacije za prednostno preiskavo, je pomembna in rutinska dejavnost za izboljšanje splošne varnosti (Cheng in Washignton, 2008). Na teh območjih se preprečujejo situacije, ki vodijo do

kaznivih dejanj (Meško, 1997). Identifikacija različnih krajev je možna z različnimi tehnikami (Harries, 1999). Policija uporablja kartiranje kriminalitete (angl. *crime mapping*), ki omogoča predstavitev kriminalnih dejanj na zemljevidu (Eman in Hacin, 2015). Težava kriminalnih žarišč je predvsem v tem, da policija ob odkritju teh žarišč začne izvajati določene ukrepe, ki privedejo do »premeščanja« teh žarišč na druga območja (Meško, 1997). Kar pomeni, da je treba ponovno identificirati ta žarišča. Pri tem si pomagajo s programskim orodjem ArcGIS, ki je namenjen temu, da nam prikaže zgoščevanje določene vrste kriminalitete na nekem območju (Eman, Meško in Ivančič, 2012).

2.3 Sodelovanje občanov

Sodelovanje prebivalstva se odraža predvsem na naslednje štiri načine: a) medsebojno sodelovanje, b) sodelovanje z akterji v lokalni skupnosti, c) sodelovanje v obliki varnostnih sosvetov in d) sodelovanje prebivalstva v okviru policijskega dela v skupnosti.

Medsebojno sodelovanje se kaže v samovarovanju soseske, pri čemer se prebivalstvo pogovarja o problematiki na območju, kjer živijo. Poleg tega prihaja tudi do patroljiranja državljanov (peš in z vozili), kjer gre za nadziranje soseske (Meško, 2002b).

Sodelovanje z akterji v lokalni skupnosti poteka v obliki raznih konferenc, okroglih miz, kjer se prebivalstvo pogovarja s policijo, občinskim redarstvom in drugimi, ki sodelujejo pri varnosti v lokalni skupnosti (Meško in Lobnikar, 2005b).

Sodelovanja v obliki varnostnih sosvetov se lahko ustanovijo na podlagi Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-UPB, 2007) in na podlagi 35. člena Zakona o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol, 2017). Gre za telesa, kjer iščejo skupne rešitve težav, ki se pojavljajo na lokalni ravni (Jere et al., 2012).

Medsebojno komunikacijo med policijo in prebivalstvom predstavlja sodelovanje prebivalstva v okviru policijskega dela v skupnosti. Tukaj je prebivalstvo vključeno pri zagotavljanju varnosti v občini na način pomoči policiji z informacijami o inkriminiranih dejanjih v lokalni skupnosti (Lobnikar et al., 2016).

2.4 Strah pred kriminaliteto

Strah pred kriminaliteto (angl. *fear of crime*) je subjektivno doživljanje strahu pred kriminaliteto, pri čemer ni nujno, da gre za hujše oblike kriminalitete (Meško, 2002b). Pri tem se zmanjšuje zaupanje ljudi v skupnost, kjer živijo (Rezolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016 [ReNPPZK12-16], 2012). Prisotnost strahu pred kriminaliteto predstavlja za lokalno skupnost veliko težavo, še posebej, če se le-te ne poskuša odpraviti (Čevriz, 2007). Policija ima veliko vlogo pri zmanjšanju strahu pred kriminaliteto, saj so študije pokazale, da vidnost in prisotnost policistov v skupnosti zmanjšuje strah pred viktimizacijo (Hacin in Eman, 2014; Lobnikar in Modic, 2015).

3 ŠTUDIJE O VARNOSTI V LOKALNI SKUPNOSTI V SLOVENSKEM PROSTORU

Leta 2000 je v Ljubljani potekala raziskava o odnosu prebivalstva do policijskega dela v skupnosti in o njihovi pripravljenosti do sodelovanja pri policijskih opravilih. Pri tem so ugotovili, da je prebivalstvo bolj naklonjeno policijskemu delu v skupnosti kot tradicionalnemu pristopu, prav tako je prebivalstvo v večji meri pripravljeno sodelovati, kot to zaznavajo policisti (Pagon in Lobnikar, 2001). Leta 2004 je potekala raziskava o stališčih komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti, pri čemer so ugotovili, da so le-ti zadovoljni z delom vodij policijskih okolišev ter da dobro poznajo zakonsko podlago, ki se nanj nanaša (Kosmač in Gorenak, 2004). Leta 2010 je bila izvedena raziskava, kjer so župane in svetnike spraševali o njihovi pripravljenosti za sodelovanje s policisti. Ugotovili so, da so pripravljene sodelovati s policisti (Gorenak in Gorenak, 2010). V Lendavi so bile izvedene študije, pri katerih so ugotavljali implementacijo policijskega dela v skupnosti ter različne percepcije te implementacije s strani Romov in ne-Romov. Pokazale so, da so anketiranci iz romske skupnosti pogosteje zaznali motnje in kriminaliteto v svojem okolju in so manj vključeni v skupnost, v kateri živijo, v primerjavi z neromskimi anketiranci (Lobnikar et al., 2013). V zadnjem času je veliko govora o zagotavljanju varnosti na lokalni ravni. V okviru Programske skupine Fakultete za varnostne vede se je leta 2015 začel raziskovalni projekt *Varnost v lokalnih skupnostih*, ki bo trajal do konca leta 2018. V okviru tega projekta je bilo izvedenih več konferenc in posvetov. Cilj je bil povezati teorijo s prakso, saj so z analizo stanja pred izvedbo tega projekta ugotovili, da to predstavlja glavno težavo. Konference so potekale v Ljubljani, Murski Soboti in Novem mestu. Rezultat konferenc je bil podajanje novih idej za boljše zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti ter izboljšanje že obstoječih načinov zagotavljanja varnosti (Programska skupina: *Varnost v lokalnih skupnostih*, n. d.). Vsekakor so raziskovalci programske skupine dosegli svoj namen, saj so združili teorijo s prakso ter pripomogli k prepoznavnosti praks in reševanju lokalnih primerov zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti.

4 ŠTUDIJA PRIMERA MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA

MO Murska Sobota je mlada občina, ki je bila ustanovljena leta 1994 (MO MS, 2016). Leži v središču Prekmurja ob reki Ledavi in se razprostira na 64 km² (Statistični urad Republike Slovenije [SURŠ], 2014). V občini prebiva 18.858 prebivalcev (SURŠ, 2017), od tega je približno 620 Romov (Rudaš et al., 2013).

V MO Murska Sobota za varnost skrbi policija, ki ima glavno nalogo zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, v okviru nje pa na lokalni ravni Policijska postaja (v nadaljevanju PP) Murska Sobota. Poleg policije deluje tudi mestno redarstvo (MO MS, 2016). Za reševanje varnostne problematike je zadolženo tudi posvetovalno telo Svet za izboljšanje varnosti, v okviru katerega ob sklicu sodelujejo vsi deležniki v lokalni skupnosti (MO MS, 2011d).

V MO Murska Sobota je bil leta 2016 izdelan OPV, ki je nadomestil prejšnjega iz leta 2009 (MO MS, 2016). V njem je podrobneje opredeljen tako način

zagotavljanja varnosti v občini kot tudi dotična problematika, ki zadeva lokalno skupnost. V njem so omenjeni tudi vsi deležniki, ki pripomorejo k zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti, in zakoni, ki urejajo njihovo delovanje (Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ], 2015).

V okviru OPV MO Murska Sobota so bile izpostavljene naslednje problematike⁷ in problematična mesta (MO MS, 2016):

- center mesta in obmestna naselja,
- prometna problematika in pretok kriminalitete zaradi bližine avtoceste ob cestnem križu Lendava–Maribor,
- kršenje javnega reda in miru zaradi organizacije raznih prireditev, sejmov itd.

Na OPV naj bi se nanašalo delo mestnega redarstva, saj poleg tega, da predstavlja strateški dokument MO Murska Sobota, hkrati predstavlja tudi program dela občinskih redarjev. Nanj so se prenesle pristojnosti, ki se nanašajo na lažje oblike prekrškov zoper javni red in mir itd. Na takšen način občina pomaga policiji na tem območju in do določene mere tudi sama skrbi za varnost v MO Murska Sobota (MO MS, 2016). V MO Murska Sobota je sedež murskosoboške redarske službe. V okviru le-te deluje vodja mestnega redarstva, administrator redarske službe in štirje občinski redarji (MO MS, 2016). Za delo redarske službe je pristojen župan (MO MS, 2016). Njegova vloga pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti se veže predvsem na sprejetje odlokov, ki se tičejo občinskega redarstva in inšpekcijskih služb, ki delujejo na območju občine. MO Murska Sobota je na primer sprejela Odlok o nadzoru izvajanja občinskih predpisov (2000), v katerem je med drugim zapisano, da je namen ustanovitve občinskega redarstva in inšpekcijskih služb nadzorovanje izvajanja občinskih predpisov. Prav tako je župan s sodelovanjem na drugi konferenci o varnosti v lokalni skupnosti pokazal zanimanje za varnejšo lokalno skupnost (Programska skupina: Varnost v lokalnih skupnostih, n. d.).

Poleg policije in občinskega redarstva v MO Murska Sobota na območju Policijske uprave (v nadaljevanju PU) Murska Sobota⁸ deluje tudi posvetovalno telo *Svet za izboljšanje varnosti*⁹. Gre za organ, ki je bil ustanovljen v okviru občine in šteje devet članov (MO MS, 2011d). Njegova naloga je odkrivanje varnostne problematike v občini (MO MS, 2016). Poleg omenjenih organov na varnost v lokalni skupnosti vplivajo tudi prizadevanja same občine in drugih institucij, ki sodelujejo pri organizaciji raznih konferenc, okroglih miz, posvetov in drugih oblik, kjer se vključi v sodelovanje tudi prebivalstvo.

Leta 2009 se je na območju PU Murska Sobota začela izvajati uveljavljena praksa *Nazaj k ljudem* z namenom približati se ljudem in vzpostaviti obojestransko

7 Ta ocena je bila narejena na podlagi statističnih podatkov PP Murska Sobota za leti 2014 in 2015, zaznav redarjev in na podlagi razgovorov z občani (MO MS, 2016).

8 V PU Murska Sobota spadajo enote: postaja mejne policije, PP Gornja Radgona, PP Gornji Petrovci, PP Lendava, PP Ljutomer, PP Murska Sobota, policijska postaja za izravnalne ukrepe, postaja prometne policije in sektor kriminalistične policije (Policija, n. d.).

9 Na območju PU Murska Sobota je ustanovljenih več posvetovalnih teles, ki delujejo v celotnem Pomurju (Mikulan, 2004).

komunikacijo, ki je v lokalni skupnosti zelo potrebna. Največja težava, ki se je tukaj pojavljala, je bila sprememba miselnosti drugih policistov, ki niso bili v neposrednem stiku s prebivalstvom in posledično niso podpirali modela policijskega dela v skupnosti (Ivančič in Žibrat, 2016; Jere et al., 2012). Leta 2010 je policija začela sodelovati z romskim radiem ROMIC, kjer so začeli z oddajo *Vi sprašujete, policija odgovarja*, kjer so predstavljali vsa področja policijskega dela (npr., kako se lahko posameznik zaščiti sam itd.) in informirali poslušalca o romskih naseljih, njihovi kulturi, glasbi ipd. (Ivančič in Žibrat, 2016; Mikulan, 2007). Leta 2011 so na PU Murska Sobota izvedli okroglo mizo z naslovom *Sodelovanje lokalne skupnosti in policije za varnejšo skupnost*. Tukaj je bilo govora o dobrih in slabih praksah glede sodelovanja v lokalnih skupnostih (Jere et al., 2012). Januarja 2013 je bila izvedena raziskava o zaupanju prebivalstva v pomursko policijo. Pri tem so ugotovili, da tamkajšnje prebivalstvo policiji zaupa ter da je zadovoljno z njihovim delom, predvsem na področju opravljanja splošnih policijskih nalog (Bren in Bagari, 2013). Leta 2014 so v Pomurju izvedli delavnico *Policijsko delo v skupnosti v teoriji in praksi*, s katero so želeli ugotoviti, kako udeleženci¹⁰ razlikujejo policijsko delo v skupnosti in preventivno delo. Pri tem so ugotovili, da ta dva pojma še vedno nista popolnoma ločena, kar pomeni, da ju ljudje še vedno popolnoma ne razumejo (Ivančič in Žibrat, 2016). Vodja policijskega okoliša Trajbarič je to trditev potrdil za MO Murska Sobota. Kljub temu meni, da policijsko delo v skupnosti poteka zadovoljivo. Na vprašanje glede pripravljenosti sodelovanja prebivalstva je povedal, da so nekateri pripravljeni sodelovati, spet drugi niso. Kot glavni razlog za njihovo pripravljenost navaja, da le-ti tudi sami potrebujejo pomoč (T. Trajbarič, osebni intervju, 2. 5. 2017). Na podlagi zgoraj omenjene raziskave je bilo ugotovljeno tudi, da je prebivalstvo na tem območju zadovoljno z delom policije (Bren in Bagari, 2013).

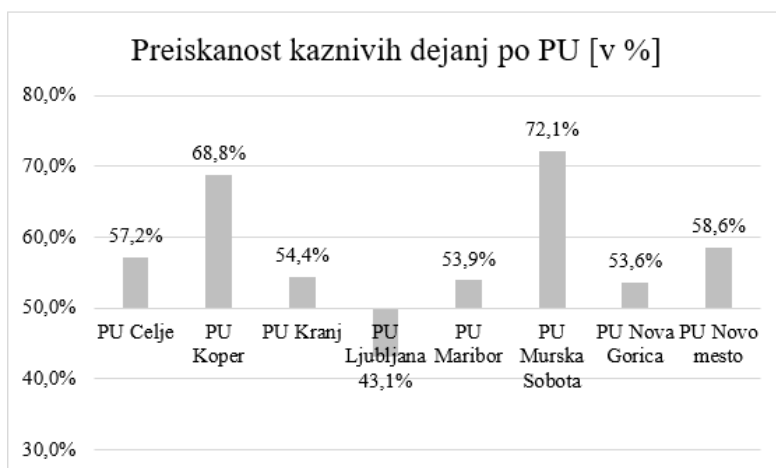
V okviru občine so se v preteklosti izvajali tudi drugi projekti. Projekt *Murman*, ki se je nanašal na problematiko pitne vode. Namen tega projekta je bil nadzor nad kakovostjo pitne vode (MO MS, 2011a). Projekt *Občina po meri invalidov* se je izvajal leta 2010, njegov namen pa je bil zagotovitev čim bolj ugodnih razmer za občane in s tem tudi za invalide (MO MS, 2011b). Ti projekti so le nekateri, ki jih izvaja MO Murska Sobota v sodelovanju z različnimi institucijami (MO MS, 2011c).

Glede na mnenje obeh intervjuvancev se v občini ne pojavljajo hujše oblike kriminalitete (T. Trajbarič, osebni intervju, 2. 5. 2017; D. Rudaš, osebni intervju, 4. 5. 2017).

Tudi policijska statistika priča o tem, da je v MO Murska Sobota na področju varnosti veliko narejenega.

¹⁰ Udeleženci so bili prebivalci MO Murska Sobota (Ivančič in Žibrat, 2016).

Graf 1:
Preiskanost kaznivih dejanj po PU (vir: Policija, 2017)

Glede na samo PP Murska Sobota je bilo v letih od 2011 do 2015 med 1.009 in 1.339 kaznivih dejanj (glej tabelo 1).

Tabela 1:
Število kaznivih dejanj po enotah PU Murska Sobota

Število kaznivih dejanj	Leto				
	2011	2012	2013	2014	2015
Enota					
PMP Petišovci	10	9	5	3	13
PP G. Radgona	524	554	430	414	652
PP G. Petrovci	116	93	86	79	76
PP Lendava	593	561	709	676	558
PP Ljutomer	256	255	246	276	308
PP M. Sobota	1.015	1.009	1.021	1.339	1.049
PP IU MS	40	37	82	54	32
PPP M. Sobota	7	3	3	3	4
SKP M. Sobota	300	381	260	321	275

(vir: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Število kaznivih dejanj na območju PP Murska Sobota skozi leta stagnira z izjemo leta 2014, ko je bil zaznan porast kaznivih dejanj za skoraj tretjino, in sicer na 1.339 primerov kaznivih dejanj. Gre za največjo geografsko enoto, ki spada pod PU Murska Sobota, zato je pričakovati, da tukaj beležijo največ kaznivih dejanj. V nadaljevanju bo predstavljena policijska statistika PP Murska Sobota.

Tabela 2:
Število kaznivih dejanj po letih na PP MS

	2011	2012	2013	2014	2015
Število kaznivih dejanj	1.015	1.059	1.021	1.339	1.049
Delež preiskanih kaznivih dejanj	58,8 %	48,5 %	49,2 %	61,4 %	61,0 %

(vir: Policija, 2017)

V tabeli 2 je razvidna preiskanost kaznivih dejanj, ki prikazuje, da kljub temu, da se je le-ta v letih 2012 in 2013 znižala v primerjavi z letom 2011, je v letih 2014 in 2015 ta višja. Največ obravnavanih kaznivih dejanj je zoper premoženje (glej tabelo 3).

Obravnavana kazniva dejanja po poglavjih v kazenskem zakoniku	Leto				
	2011	2012	2013	2014	2015
KD zoper življenje in telo	28	40	35	44	36
KD zoper človekove pravice in svoboščine	68	36	10	11	12
KD zoper čast in dobro ime	0	1	0	0	3
KD zoper spolno nedotakljivost	1	1	2	4	0
KD zoper človekovo zdravje	21	11	14	13	15
KD zoper zakonsko zvezo, družino in otroke	61	70	69	334	205
KD zoper premoženje	728	743	769	771	569
KD zoper gospodarstvo	58	40	65	57	54
KD zoper pravni promet	6	14	7	5	3
KD zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva	0	0	3	2	0
KD zoper pravosodje	4	3	4	3	6
KD zoper javni red in mir	21	26	23	14	12
KD zoper splošno varnost ljudi in premoženja	2	8	3	2	2
KD zoper varnost javnega prometa	1	1	2	1	0
KD zoper okolje, prostor in naravne dobrine	2	1	2	7	4

(vir: Policija, 2017)

Tabela 3:
Obravnavana kazniva dejanja po poglavjih v Kazenskem zakoniku (KZ-1-UPB2, 2012) za PP MS

V tabeli 3 so kazniva dejanja obravnavana glede na poglavja v Kazenskem zakoniku (KZ-1-UPB2, 2012) po PP. Kot že rečeno, je PP v obdobju med 2011 in 2015 obravnavala največ kaznivih dejanj zoper premoženje, in sicer med 569 in 771, pri čemer je najmanjše število zabeleženo leta 2015. Število kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke se je v zadnjih letih drastično povečalo. Podobno velja tudi za kazniva dejanja zoper delovno razmerje in socialno varstvo. Kazniva dejanja, ki se pojavljajo v MO Murska Sobota, so še: zoper gospodarstvo (med 40 in 65), zoper življenje in telo (med 28 in 44), zoper javni red in mir (med 12 in 26) ipd.

Pregled statističnih podatkov PU Murska Sobota in PP Murska Sobota nam pokaže, da gre za območje, kjer ni toliko kaznivih dejanj, le-ta pa večino stagnirajo. Zato lahko zaključimo, da gre za varno občino. Na podlagi raziskave, ki sta jo opravila Bren in Bagari (2013), se ljudje v Pomurju počutijo varne.

Kako pa v tem prostoru sobiva romska skupnost¹¹? V Prekmurju so Romi naseljeni od 17. stoletja dalje (Zadravec, 1991). Danes jih tukaj živi okoli 3.500 (Rudaš et al., 2013). Gre za narod, ki ima drugačne kulturne vzorce kot ostali (ne-Romi). To se vidi tudi pri njihovem zaničevanju s strani drugih, ki z njimi sobivajo (Krek, 2005). Zato se zaradi diskriminacije večinoma opredeljujejo za Slovence, kar oteži vpogled v to, koliko jih živi tako v Prekmurju kot tudi drugje po Republiki Sloveniji. Ustava Republike Slovenije (1991) romski narod omenja

¹¹ Romska skupnost prihaja iz Indije in je v Republiki Sloveniji naseljena na treh območjih: prekmurskem, dolenskem in gorenjskem (Szilvasi, 2017).

v 65. členu na način, da njihov položaj in pravice opredeljuje zakon. Pri tem je mišljen Zakon o romski skupnosti (ZRomS-1, 2007), ki je bil prvi zakon, ki se je nanašal na romsko skupnost in je podrobneje uredil njihove pravice. Vendar jih veliko meni, da ima kar nekaj pomanjkljivosti. Dejstvo je, da je bil zakon napisan presplošno ter da je treba urediti njegovo vsebino. Tako meni tudi romski svetnik MO Murska Sobota Darko Rudaš, ki sodeluje pri pripravi spremembe zakona¹². Kljub temu je v Prekmurju nasploh družbeno-ekonomski položaj Romov boljši kot drugje po Sloveniji, saj je bila MO Murska Sobota prva izmed občin, ki je izvolila romskega predstavnika v občinski svet (Petković, 2003). V MO Murska Sobota so štiri romska naselja. Eden izmed bolje poznanih je Pušča, kjer prebiva 562 Romov (Rudaš et al., 2013). Tukaj so bivalne razmere dokaj urejene, saj so priključeni na vodovod (Horvat, 1999). Urejenost se kaže tudi v tem, da je v naselju Pušča romski vrtec Romano, ki deluje od leta 1962. Ta vrtec obiskujejo tako romski kot neromski otroci (Vrtec Murska Sobota, 2015). Vendar, v čem je težava? Rome še vedno pesti visoka brezposelnost. Dejstvo je, da kar 90 % brezposelnih Romov nima dokončane osnovne šole (Vlada RS, 2010). Eden od razlogov, ki jih navaja Darko Rudaš, pa je, da še vedno obstajajo predsodki delodajalcev do zaposlovanja Romov. Pri tem bi bilo najprej treba zmanjšati število Romov, ki osnovne šole ne dokončajo. Eden izmed uspešnih projektov, ki je bil izveden prav s tem namenom, je bil *romski pomočnik*, ki ga je predvidel ZRomS-1 (2007) z namenom boljšega in lažjega vključevanja romskih otrok v vrtec vsaj dve leti pred vključitvijo v osnovno šolo. Eden izmed projektov, ki še vedno vsako leto uspešno poteka, je *mednarodni romski tabor*, ki poteka že od leta 1993 v MO Murska Sobota, ter s katerim želijo spodbuditi govora o romski kulturi, jeziku, legalizaciji romskih naselij itd. (Gerenčer, 2007). Leta 2004 je Evropska unija financirala *Projekt Equal* z namenom spopadanja z diskriminacijo in neenakostjo na trgu dela poleg starejših ljudi in žensk tudi brezposelnih Romov (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2004). Kljub različnim projektom, ki so potekali v preteklosti, bi bilo treba večji poudarek dati prav njihovemu izobraževanju in kasnejšemu zaposlovanju. Klopčič (2007) opozarja, da ne obstajajo posebni programi za zaposlovanje Romov ter da se ti vključujejo v redne programe zaposlovanja. Na tem področju je bil dejaven Darko Rudaš, ki je Romom pomagal do osnovne izobrazbe ter kasnejše zaposlitve. Na tem področju bi se dalo še marsikaj narediti. Kot je bilo rečeno, je položaj Romov v Pomurju vseeno boljši kot drugje po Sloveniji. To priča tudi *Strategija razvoja romske skupnosti v Pomurju do leta 2020*, kjer gre za pregled stanja, vizije razvoja ter razne projekte za razvoj romske skupnosti na tem območju. Gre za prvi programski dokument romske skupnosti na regionalni ravni (Rudaš et al., 2013). Potrebni bi bilo čim več takšnih in drugačnih strategij ter programov, ki bi bili tudi uresničeni, saj ni dovolj, da so ti le zapisani. Dejanja so ta, ki naredijo spremembo.

12 Novembra 2017 je bil podan predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah romskih skupnosti, ki bi prinesel spremembe, kot so ureditev soodločanja Romov o zadevah, ki se nanašajo na pripadnike romske skupnosti, samoupravna lokalna skupnost bi bila zadolžena za izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti (dodan 5.a člen), sprejetje ukrepov vlade, ki bi povečali socialno vključenost pripadnikov romske skupnosti v družbo ipd. (Vlada Republike Slovenije [Vlada RS], 2017). Te spremembe do zdaj še niso bile sprejete (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, 2017).

5 RAZPRAVA

K varnosti je treba neprestano stremeti, kar pomeni, da je nujno, da se ves čas iščejo novi načini zagotavljanja varnosti. Pri tem je pomembno, da sodelujejo vsi deležniki v lokalni skupnosti. Ljudje živimo v vse bolj nepredvidljivem okolju, kjer je za zagotovitev varnega okolja potrebno predvsem sodelovanje vseh v lokalni skupnosti. Vloge vseh deležnikov v lokalni skupnosti so zapisane v OPV. Težava ostaja, saj zaradi nezavezujočnosti ta dokument v praksi ni uporabljan. Uveljaviti bi bilo treba, da bi bil OPV zakonsko predpisan in ustrezno ovrednoten. Policija uspešno implementira model policijskega dela v skupnosti, ki je le dodaten korak k varnejši lokalni skupnosti. To dokazuje tudi raziskava, v kateri je bilo ugotovljeno, da je prebivalstvo v Pomurju zadovoljno z delom policije. Vendar si mora le-ta vseskozi prizadevati in biti dosegljiva in vidna ljudem, saj bodo tako tudi ljudje pripravljeni sodelovati z njo. V MO Murska Sobota vodja policijskega okoliša ocenjuje, da so nekateri ljudje pripravljeni sodelovati, spet drugi niso. Glede na razne konference in okrogle mize, ki so potekale v tej občini, lahko zaključimo, da se v tej občini zavedajo pomena zagotavljanja varnosti ter da stremijo k temu, da bi spodbudili sodelovanje prebivalstva in njihovega vključevanja v zagotavljanje varnosti v občini. Tega se zaveda tudi župan, ki sodeluje pri projektih, ki se tičejo zagotavljanja varnosti v občini. Sodelovanje pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti se pokaže tudi preko varnostnih svetov. Vendar se v lokalni skupnosti velikokrat pokaže premajhen interes zanje. V MO Murska Sobota se le-te sklicuje dva- do trikrat letno oziroma po potrebi. Tudi intervjuvanec vodja policijskega okoliša ocenjuje, da je njihovo stanje zadovoljivo ter da se Svet za izboljšanje varnosti v zadnjih letih sklicuje v manjši meri, saj v občini ne prihaja do večjih težav (T. Trajbarič, osebni intervju, 2. 5. 2017).

Torej MO Murska Sobota je varna lokalna skupnost, kar potrjujejo deležniki v procesu zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti in policijska statistika. Dejstvo je, da si v MO Murska Sobota na podlagi preteklih raziskav in projektov v veliki meri prizadevajo k varnejši lokalni skupnosti, hkrati pa tudi k boljšemu sobivanju Romov. To priča tudi druga konferenca o varnosti v lokalni skupnosti, ki je leta 2016 potekala v Murski Soboti, kjer so bile predstavljene dobre in slabe prakse. PU Murska Sobota je leta 2017 prejela nacionalno nagrado in nagrado EU za uspešno opravljanje policijskega dela v skupnosti. Tudi v prihodnje je treba ohraniti sodelovanje v skupnosti preko okroglih miz, konferenc, delavnic itd., pri tem pa se ne sme pozabiti na Rome. Le-ti pri izobraževanju in iskanju zaposlitve potrebujejo pomoč. Še naprej je treba organizirati razne dogodke, ki so namenjeni Romom, pa tudi ne-Romom in njihovem razumevanju romske kulture in načina življenja. Pri tem se je treba srečati »na pol poti«, kar pomeni, da ne smemo spreminjati Romov in njihove kulture, ampak jih je treba vključiti v skupnost. S skupnim prizadevanjem bomo zmanjševali stereotipe, ki se tičejo Romov, in posledično bi lahko to prineslo tudi zaposlitev s strani delodajalcev, ki Romom sicer niso naklonjeni. Njihovo bivanje v občini bi na takšen način izboljšali. Vsekakor gre MO Murska Sobota v pravo smer. Odgovornim za varnost v lokalni skupnosti v MO Murska Sobota je uspelo najti ustrezno kombinacijo in sodelovanje med policijskim delom v skupnosti, nadzorom in preprečevanjem kriminalitete ter sodelovanjem mestne občine, redarstva in občanov.

UPORABLJENI VIRI

- Bren, M. in Bagari, D. (2013). Mnenjska raziskava o zadovoljstvu občanov z delom policije, njeni uspešnosti, o zaupanju vanju ter občutku varnosti na območju Policijske uprave Murska Sobota. *Varstvoslovje*, 15(1), 64–82.
- Bučar, F. (1997). Varnost kot dobrina. V A. Anžič, B. Virjent in M. Djurić (ur.), *Zasebno varovanje in detektivske dejavnosti: dileme in perspektive* (str. 3–10). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Cheng, W. in Washington, S. (2008). New criteria for evaluating methods of identifying hot spots. *Transportation Research Record: Journal of the Transportation Research Board*, (2083), 76–85.
- Čevriz, D. (2007). Izbrana poglavja kriminalitete: Pregled študij strahu pred kriminaliteto. V G. Meško (ur.), *Izbrana poglavja iz viktimologije – I: mala čitanka viktimologije za varstvoslovce* (str. 289–297). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Eman, K. in Hacin, R. (2015). Analiza kriminalitete na območju Občine Puconci z uporabo metode kartiranja kriminalitete. *Anali Pomurske akademsko znanstvene unije HD*, 1(1), 27–44.
- Eman, K., Meško, G. in Ivančič, D. (2012). Ekološka kriminaliteta v Pomurju. *Varstvoslovje*, 14(1), 113–131.
- Gerenčer, I. (7. 8. 2007). Tudi o razmerah v romskih naseljih: Mednarodni romski tabor v Murski Soboti. *Delo*, 49(180), 2.
- Gorenak, V. in Gorenak, I. (2010). Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Zbornik prispevkov: 12. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Grizold, A. (1992). *Razpotja nacionalne varnosti: Obramboslovne raziskave v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Hacin, R. in Eman, K. (2014). Study of the fear of crime in the municipality Trbovlje using crime mapping tools. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(4), 299–315.
- Harries, K. (1999). *Crime mapping: Principle and practice*. Washington: U. S. Department of Justice. Pridobljeno na <http://discovery.ucl.ac.uk/11291/1/11291.pdf>
- Harrigan, W. J. in Commons, M. L. (2015). Replacing Maslow's needs hierarchy with an account based on stage and value. *Behavioral Development Bulletin*, 20(1), 24–31.
- Horvat, J. (1999). Položaj Romov v Sloveniji. V V. Klopčič in M. Polzer (ur.), *Izboljšanje položaja Romov v Srednji in Vzhodni Evropi – izziv za manjšinsko pravo: Zbornik referatov* (str. 20–26). Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
- Ivančič, D. in Žibrat, B. (2016). Izkušnje Policijske uprave Murska Sobota pri izvajanju policijskega dela v skupnosti na območju Pomurja. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 3–11). Maribor: Univerzitetna založba UM.
- Jere, M., Sotlar, A. in Meško, G. (2012). Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(1), 3–13.
- Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2). (2012, 2015, 2016, 2017). *Uradni list RS*, (50/12, 54/15, 38/16, 27/17).
- Keane, J. in Bell, P. (2013). Confidence in the police: Balancing public image with community safety – A comparative review of the literature. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 41(3), 233–246.

- Klopčič, V. (2007). *Položaj Romov v Sloveniji: Romi in Gadže*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
- Kosmač, F. in Gorenak, V. (2004). Stališča komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti. V B. Lobnikar (ur.), *Zbornik prispevkov: 5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 714–726). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Krek, J. (2005). Izvedbeni model izobraževanja romskih učencev za OŠ Bršljin. *Poročilo Skupine za spremljanje nestrpnosti*, (4), 6–15.
- Lobnikar, B. in Modic, M. (2015). Analiza kakovosti policijskega dela v skupnosti: Pogled prebivalcev Slovenije. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalni skupnosti: Zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 55–64). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Lobnikar, B., Prisljan, K. in Modic, M. (2016). Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(2), 89–110.
- Lobnikar, B., Hozjan, U., Šuklje, T. in Banutai, E. (2013). Policing a multicultural community: A case study of the Roma community in northeastern Slovenia. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 38(2), 191–210.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Mestna občina Murska Sobota [MO MS]. (2011a). *Murman*. Pridobljeno na <http://www.murska-sobota.si/murman>
- Mestna občina Murska Sobota [MO MS]. (2011b). *Občina po meri invalidov*. Pridobljeno na <http://www.murska-sobota.si/ob%C4%8Dina-po-meri-invalidov-0>
- Mestna občina Murska Sobota [MO MS]. (2011c). *Rešujmo skupaj*. Pridobljeno na <http://www.murska-sobota.si/re%C5%A1ujmo-skupaj>
- Mestna občina Murska Sobota [MO MS]. (2011d). *Svet za izboljšanje varnosti*. Pridobljeno na <http://www.murska-sobota.si/svet-za-izbolj%C5%A1anje-varnosti>
- Mestna občina Murska Sobota [MO MS]. (2016). *Občinski program varnosti mestne občine Murska Sobota*. Pridobljeno na <http://www.murska-sobota.si/ob%C4%8Dinski-program-varnosti-mestne-ob%C4%8Dine-murska-sobota>
- Meško, G. (1997). Strategije preprečevanja kriminalitete v zahodnem svetu. *Socialna pedagogika*, 2(4), 37–55.
- Meško, G. (2002a). Nekatere strategije preprečevanja kriminalitete. V G. Meško (ur.), *Vizije slovenske kriminologije* (str. 43–58). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (2002b). *Osnove preprečevanja kriminalitete*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005a). Policijsko delo v skupnosti: razumevanje uvoženih idej, njihova kontekstualizacija in implementacija. V G. Meško, M. Pagon, B. Dobovšek, L. Jelušič, Z. Kanduč, A. Bučar Ručman in B. Tominc (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 89–109). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005b). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, 28(2), 353–373.

- Meško, G. in Sotlar, A. (2012). Preprečevanje kriminalitete v lokalnih skupnostih: Med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(3), 229–239.
- Meško, G., Fallshore, M. in Jevšek, A. (2007). Policija in strah pred kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(3), 229–239.
- Meško, G., Šifrer, J. in Vošnjak, L. (2012). Punitivnost, viktimizacija in strah pred kriminaliteto pri študentih varstvoslovja – rezultati spletne ankete. *Varstvoslovje*, 14(1), 75–96.
- Mikulan, M. (2004). V skupnost usmerjeno policijsko delo – razkorak med teorijo in prakso. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 285–299). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. (2004). *Programu pobude skupnosti EQUAL 2004-2006 za Republiko Slovenijo*. Pridobljeno na http://www.mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/equal_program04_06.pdf
- Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ]. (2015). *Smernice za izdelavo občinskega programa varnosti*. Ljubljana: MNZ. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zasvas/obcinsko_redarstvo/
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota. (2012). *Poročilo o delu Policijske uprave Murska Sobota za leto 2011*. Murska Sobota: MNZ, Policija, PU MS. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/PUMS/PDF/Statistika/Porocilo-o-delu-PU-Murska-Sobota-za-leto-2011.pdf>
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota. (2013). *Poročilo o delu Policijske uprave Murska Sobota za leto 2012*. Murska Sobota: MNZ, Policija, PU MS. Pridobljeno na http://www.policija.si/images/stories/PUMS/PDF/Statistika/PUMS_Letno_porocilo_2012.pdf
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota. (2014). *Poročilo o delu Policijske uprave Murska Sobota za leto 2013*. Murska Sobota: MNZ, Policija, PU MS. Pridobljeno na http://www.policija.si/images/stories/PUMS/PDF/Statistika/PUMS_letnoporocilo2013.pdf
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota. (2015). *Letno poročilo o delu Policijske uprave Murska Sobota za leto 2014*. Murska Sobota: MNZ, Policija, PU MS. Pridobljeno na http://www.policija.si/images/stories/PUMS/PDF/Statistika/PUMS_LetnoPorocilo2014.pdf
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Murska Sobota. (2016). *Letno poročilo o delu policijske uprave Murska Sobota za leto 2015*. Murska Sobota: MNZ, Policija, PU MS. Pridobljeno na http://www.policija.si/images/stories/PUMS/PDF/Statistika/PUMS_LetnoPorocilo2015.pdf
- Mitar, M. (2008). *Primerjava izbranih pristopov za ocenjevanje varnosti sodobne družbe*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Modic, M., Lobnikar, B. in Dvojmoč, M. (2014). Policijska dejavnost v Sloveniji: Analiza procesov transformacije, pluralizacije in privatizacije. *Varstvoslovje*, 16(3), 217–241.
- Odlok o nadzoru izvajanja občinskih predpisov (2000). *Uradni list RS*, (4/00).
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001). Ustanavljanje mestne policije: Odnos prebivalcev mesta Ljubljane do novih oblik organiziranja policijske dejavnosti. *Varstvoslovje*, 3(4), 233–246.

- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2004). Preprečevanje kaznivih dejanj: možnosti in omejitve novih pristopov pri izvajanju policijske dejavnosti. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 245–259). Ljubljana: Inštitut pri Pravni fakulteti.
- Pečar, J. (1988). *Formalno nadzorstvo: Kriminološki in kriminalno politični pogledi*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Pečar, J. (1991). *Neformalno nadzorstvo: Kriminološki in sociološki pogledi*. Radovljica: Didakta.
- Pečar, J. (1992). *Institucionalizirano nedržavno nadzorstvo*. Radovljica: Didakta.
- Pečar, J. (1994). Kriminaliteta in varnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 45(4), 337–345.
- Petkovič, B. (2003). Romi v Sloveniji – tujci za vedno? Poročilo Skupine za spremljanje nestrpnosti, 2(2), 54–75.
- Policija. (2017). *Splošni pregled obravnavanih kaznivih dejanj po enotah, poglavjih, mesecih in zaključnih dokumentih iz letne zamrznjene evidence za območje PU Murska Sobota (PP Murska Sobota) in skupno obdobje* [neobjavljeno gradivo]. Ljubljana: Policija.
- Policija. (n. d.). *Policijske enote na območju Policijske uprave Murska Sobota*. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/policijske-uprave/pu-murska-sobota/policijske-enote>
- Programska skupina: *Varnost v lokalnih skupnostih*. (n. d.). Pridobljeno na <https://www.fvv.um.si/ProgramskaSkupina/>
- Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« (ReDRPPol). (2015). *Uradni list RS*, (75/15).
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016 (ReNPPZK12-16). (2012). *Uradni list RS*, (83/12).
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2018–2022 (ReNPPZK18-22). (2017). [v pripravi]. Pridobljeno na <https://skupnostobcin.si/2017/07/osnutek-resolucije-o-nacionalnem-programu-preprecevanja-in-zatiranja-kriminalitete-za-obdobje-2018-2022/>
- Rudaš, D., Horvat, V., Horvat J. T., Horvat, D., Baranja, M. in Friškič, S. (2013). *Strategija razvoja romske skupnosti v Pomurju do leta 2020: pregled stanja, vizije razvoja, programi in projekti za razvoj romske skupnosti v Pomurju*. Murska Sobota: Regionalna razvojna agencija Mura.
- Sotlar, A. (2015). Reševanje varnostnih problemov – med nacionalno lokalno in človekovo varnostjo. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalni skupnosti: Zbornik prispevkov Proje nacionalne konference o varnosti v lokalni skupnosti* (str. 26–33). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Sotlar, A. (2016). Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med lokalno izraženimi potrebami in pričakovanji ter državno določenimi strategijami. V G. Meško, K. Eman, in U. Pirnat, (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 37–45). Maribor: Univerzitetna založba UM.
- Smolej, D. (2013). Preprečevanje kriminalitete z novo strategijo policijskega dela v skupnosti. V T. Pavšič Mrevlje in I. Areh (ur.), *Zbornik prispevkov: 14. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 1–10). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na http://www.fvv.uni-mb.si/DV2013/zbornik/policijska_dejavnost/Smolej.pdf

- Statistični urad Republike Slovenije [SURs]. (2014). *Občina Murska Sobota*. Pridobljeno na <http://www.stat.si/obcine/sl/2014/Municip/AbsoluteDataAll/108>
- Statistični urad Republike Slovenije [SURs]. (2017). *Prebivalstvo po starosti in spolu, občine, Slovenije, polletno*. Pridobljeno na <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>
- Szilvasi, M. (2017). Parallel claims for the human right to water: The case of Roma in Slovenia. V D. Archibugi in A. Emre Benli (ur.), *Claiming citizenship rights in Europe: Emerging challenges and political agents* (str. 148–167). Abingdon: Routledge.
- Šelih, A. (2004). Preprečevanje kriminalitete – razvoj in dileme. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 19–30). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Šumi, R., Lobnikar, B., Banutai, E. in Rančigaj, K. (2012). Integriteta policijskih vodij in njihova skrb za skupnost. *Varstvoslovje*, 14(1), 60–74.
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalni skupnosti: Zbornik prispevkov Proe nacionalneference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 34–45). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Trojanowicz, R., Kappeler, V. E. in Gaines, L. K. (2002). *Community policing: A Contemporary perspective* (3rd ed.). Cincinnati: Anderson.
- Ustava Republike Slovenije [Ustava RS]. (1991,1997, 2000, 2003, 2004, 2006, 2013, 2016). *Uradni list RS*, (33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 69/04, 69/04, 68/0647/13, 47/13, 75/16).
- Vlada Republike Slovenije [Vlada RS]. (2010). *Poročilo o položaju romske skupnosti v Sloveniji – poročilo o izvojanju Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Vlada RS. Pridobljeno na http://www.un.gov.si/fileadmin/un.gov.si/pageuploads/7-10-POROCILO_o_položaju_romske_skupnosti_v_RS.pdf
- Vlada Republike Slovenije [Vlada RS]. (2017). *Nacionalni program ukrepov vlade republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021*. Ljubljana: Vlada RS. Pridobljeno na http://www.un.gov.si/fileadmin/un.gov.si/pageuploads/NPUR_2017_2021.pdf
- Vlaj, S. (2006). *Lokalna samouprava: Teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Vrtec Murska Sobota. (2015). *Predstavitev*. Pridobljeno na <http://www.vrtec-ms.si/enota/romano/o-enoti/predstavitev-21>
- Zadravec, J. (1991). Demografska in socialna podoba Romov v Sloveniji. *Razprave in gradivo: Revija za narodnostna vprašanja*, (25), 78–91.
- Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB). (2007, 2008, 2009, 2010). *Uradni list RS*, (94/07, 76/08, 79/09, 51/10).
- Zakon o občinskem redarstvu (ZORed). (2006, 2017). *Uradni list RS*, (139/06, 9/17).
- Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol). (2013, 2014, 2015, 2016, 2017). *Uradni list RS*, (15/13, 11/14, 86/15, 77/16, 77/17).
- Zakon o romski skupnosti (ZRomS-1). (2007). *Uradni list RS*, (33/07).
- Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o občinskem redarstvu (ZORed-A). (2017). *Uradni list RS*, (9/17).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji [Predlog]. (21. 11. 2017). Pridobljeno na <https://skupnostobcin.si/2017/11/zakon-o-spremembah-in-dopolnitvah-zakona-o-romski-skupnosti-v-republiki-sloveniji/>

- Završnik, A. (2010). Tehnično nadzorovanje vsakodnevnega življenja – postdisciplinske teoretične perspektive. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 61(2), 178–190.
- Žaberl, M. (2004). Vodja policijskega okoliša – slovenski policist za preventivo. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 271–284). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Žnidarič, B. (2006). Teoretična izhodišča sodobne varnostne paradigme. *Delo in varnost*, 51(5), 53–56.

O avtorjih:

Aljuška Petek, univerzitetna diplomirana varstvoslovka na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, magistrska študentka računovodstva in revizije na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. E-pošta: aljuska.petek@student.um.si

Dr. Katja Eman, izredna profesorica za kriminologijo na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru. E-pošta: katja.eman@fvv.uni-mb.si